

MAITOISA-sovellus, apu maidontuotantotilojen tuotannon ohjaukseen

Jouni Nousiainen¹⁾

1) MTT Pohjois-Savon tutkimusasema Halolantie 31A , 71750 Maaninka. Jouni.Nousiainen@mtt.fi

Taustaa

Maitoisa- sovellus on usean vuoden pituisen tutkimuksen lopputulos. Lypsykarjan jalostusarvojen laskentaan tarkoitettujen koelypsymallin kehitystyössä oli jo alusta alkaen mukana karjakohtaisten ympäristövaikutusten käyttömahdollisuudet lypsykarjatilojen tuotannonohjaukseen ja seurantaan. Menetelmiä tähän kehitettiin vuoteen 1998 asti ”Karjantarkkailun koelypsykohtaisten mittausten käyttäminen eläinravostelussa ja tuotannon ohjauksessa.”- projektissa. Vuosina 1999-2001 menetelmien kehittämistä jatkettiin Pohjois-Savossa ja mukana työssä oli tutkimuksen ja neuvonnan lisäksi paikallisia maitotiloja.

Kuukausiratkaisujen laskeminen

Lypsykarjan jalostusarvoja määrittäessä ympäristövaikutusten huomioon ottaminen on keskeisimpiä tekijöitä. Jalostusarvojen laskentamallin Koelypsymallin kahdesta karjakohtaisesta ympäristötekijämuuttujasta, kiinteästä karja*poikimavuositekijästä ja satunnaisesta karja*koelypsykuukausitekijästä on yhdistämällä muodostettu tuotannonohjauksessa käytettävät kuukausiratkaisut.

Lopullisessa käytössä ovat maidon kuukausiratkaisut, maitopoikkeamat sekä valkuaispitoisuuden kuukausiratkaisu, valkuaispoikkeama ja rasvapitoisuuden rasvapoikkeama. Vertailukohteena on koko maan keskiarvo, 0. Maitopoikkeamat ovat kiloja koelypsyssä ollutta lehmää kohti päivässä, pitoisuudet puolestaan prosenttiyksikköjä. Luvut pystytään laskemaan kaikille karjantarkkailukarjoille ja mukana ovat kaikki lehmät, joilla aikaa poikimisesta on koelypsypäivänä ollut yli 7 päivää tai alle vuosi.

Tällä hetkellä Maitoisan käyttäjä voi nähdä karjansa kuukausiratkaisut vuodesta 1996 lähtien sekä vuosittaisia kuukausiratkaisujen keskiarvoja graafisesti esitettynä vuodesta 1988. Varsinaiset kuukausiratkaisut, alueelliset vertailuluvut ja mallinnetut kuukausiratkaisut on mahdollista saada sekä graafisesti että lukuina. Sekä graafiset kuviot että luvut on mahdollista tallentaa omalle tietokoneelle. Alueellisilla vertausluvuilla käyttäjä voi katsoa, miten oma karja sijoittuu valtakunnallisesti, maaseutukeskuksessa tai tukialueella. Mallinnettujen kuukausiratkaisujen avulla tila näkee kuukaudet, jolloin kuukausiratkaisut ovat poikenneet yleisestä tasosta ja voi nähdä, miten tulevana vuonna käy, jos tekee kuten aina ennenkin.

Käyttötapa

Nykyisellä 3 kuukauden jalostusarvojen laskentavälillä Maitoisan tärkein käyttösovellus on vuosittain toistuvien, mahdollisesti karjakohtaisesti taloudellisesti merkittävien ilmiöiden löytäminen. Näitä ovat maitopoikkeamien toukokuiset, kesäiset ja syksyiset kuopat, sisäruokintakauden epätasaiset tai laidunkautta selvästi heikommat maitopoikkeamat ja joko ensikoiden tai useamman kerran poikineiden selvästi toisesta ikäryhmästä eroavat maitopoikkeamat. Toista hyvää käyttötapaa, mahdollisuutta reagoida nopeasti karjassa koelypsyn osoittamaan ongelmaan, ei sen sijaan voida hyödyntää. Tämä onnistuisi vain jos uudet luvut laskettaisiin viikoittain ja tilat laittaisivat koelypsynsä keskuskoneelle heti mittalypsypäivänä, nyt osa tiloista lähettää koelypsytään kahdenkin kuukauden väliajoin.

Windows- käyttöympäristön ohjelmia käyttäneet eivät ole pitäneet Maitoisan käyttöä mitenkään vaikeana. Sen sijaan kuukausiratkaisujen laskutapa on monimutkaisuudessaan vaikeatajuinen ja tilan omien maito-, rasva- ja valkuaispoikkeamien tulkinta vaatii harjaannusta. Maitoisa löytyy Maatalouden Laskentakeskuksen palvelimelta, www.mloy.fi. Sisäänkäynti vaatii käyttäjätunnuksen.